

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 411/2017
19.07.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиље малолетне АА, чији је законски заступник ББ из ..., а чији је пуномоћник Мирјана Станковић, адвокат из ..., против тужених ВВ и ГГ, обоје из ..., чији је пуномоћник Ненад Буља, адвокат из ..., ради утврђења права становања, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 621/16 од 22.07.2016. године, у седници већа одржаној 19.07.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужених изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 621/16 од 22.07.2016. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П2 1722/2015 од 25.04.2016. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље малолетне АА, рођене ... године, којим је тражила да се утврди право становања њој и њеном законском заступнику ББ, на стану у ..., у улици ... број ..., на ... спрату, стан број ..., који се налази у сувласништву тужених ВВ и ГГ са по ½ идеалног дела власништва, до пунолетства тужиље, а што су тужени дужни да трпе и дозволе да се право становања на наведеном стану упише у Катастар непокретности, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је предлог тужиље за прекид поступка до правноснажног окончања поступка који се води пред Првим основним судом у Београду под бројем П 2663/16, као неоснован. Ставом трећим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 621/16 од 22.07.2016. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П2 1722/15 од 25.04.2016. године у ставу првом изреке, тако што је усвојен тужбени захтев тужиље и утврђено право становања тужиљи и њеном законском заступнику, мајци ББ, на стану у ..., у улици ... број ..., на ... спрату, стан број ..., који се налази у сувласништву тужених, све до пунолетства малолетне тужиље, што су тужени дужни да трпе и дозволе да се право становања на наведеном стану упише у Катастар непокретности. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђено решење садржано у ставу другом изреке наведене првостепене пресуде.

Против правноснажне пресуде другостепеног суда, тужени су благовремено изјавили ревизију, због апсолутно битних повреда одредаба поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао другостепену пресуду на начин прописан у члану 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14 – у даљем тексту: ЗПП) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревиденти посебно не указују на друге битне повреде одредаба парничног поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, законска заступница малолетне тужиље ББ била је у браку са туженим, који је разведен априла 2015. године, а самостално вршење родитељског права у односу на њихово малолетно дете – тужиљу АА, поверено је мајци. Тужиља са родитељима од 30.08.2013. године, непрекидно живи у стану у ..., у улици ... бр. ..., на ... спрату, површине 71 м². У предметном стану тужиља и њена мајка имају своје собе, с тим да са туженим користе заједничко купатило, док тужени не користи кухињу и у стану само преспава. Тужени је поднео тужбу за иселјење малолетне тужиље и њене мајке из предметног стана. Мајка тужиље ради у ... где остварује месечну зараду у износу од 300 америчких долара, нема непокретности у свом власништву, у нашој земљи нема родбину, пријатеље нити другу финансијску помоћ јер је пореклом из ..., где живе њени родитељи. Тужена ВВ је након очеве смрти, са братом – овде туженим, наследила спорни стан, у коме је живела до удаје 1989. године. Са својим супругом је купила стан у ... улици број ... у ..., а касније и стан у ... улици у ... Она се не противи да малолетна тужиља живи у стану у улици ... бр..., али није сагласна са тим да у стану живи мајка малолетне тужиље пошто више немају добру комуникацију. Тужена финансијски помаже свом брату, овде туженом ГГ, који има ... година, незапослен је и пријављен код Националне службе за запошљавање.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да се одредба члана 194. Породичног закона не може применити у односу на тужену ВВ, јер она није родитељ већ сестра родитеља који не врши родитељско право у односу на малолетну тужиљу и сувласник је предметне непокретности на којој се тражи утврђење права становања. Пошто је закључио да се ово право (*habitatio*) може установити искључиво према другом родитељу и то на стану чији је он власник, првостепени суд је одбио као неоснован тужбени захтев у односу на тужену ВВ.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев и у односу на туженог ГГ, налазећи да би усвајање тужбеног захтева представљало очигледну неправду за њега, као родитеља на чијој непокретности право становања треба да се конституише, јер је сувласник на предметном стану и нема других непокретности у свом власништву, а није у могућности да на други начин реши своје стамбено питање, пошто је незапослен и издржава га тужена, као сестра. При томе,

првостепени суд налази да се ради о стану површине 71 м², са једним мокрим чвором и кухињом, те да не постоји могућност да се унутар стана формирају две стамбене јединице, како би малолетна тужиља и њена законска заступница могле да станују засебно од туженог у предметном стану.

Другостепени суд је побијаном пресудом преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев малолетне тужиље за конституисање права становања на спорном стану. По налажењу другостепеног суда, конституисање права становања не би представљало очигледну неправду за туженог јер је у првостепеном поступку утврђено да тужиља и њена мајка немају право становања или својине на неком усељивом стану, због чега су, и након развода брака туженог и законске заступнице, оне наставиле да са туженим живе у предметном стану, с тим да је парнични поступак по тужби тужених за њихово исељење из предметног стана у току. Осим тога, утврђено је да тужени у стану не борави, осим што у њему прспава, да је стан довољно простран и такве структуре да је издвојен део који користе малолетна тужиља и њена мајка, а да су чињенице што тужени нема друге непокретности и што нема могућности да на други начин реши своје стамбено питање јер је незапослен, па га издржава сестра, без значаја у односу на интерес малолетног детета које је поверено мајци на старање. Законска заступница мал. тужиље има мале приходе, нема стан нити било какву имовину, нити је тужени доказао да је она у стању да на други начин реши своје и детиње стамбено питање. Околност што су тужени и његова сестра сувласници на предметном стану са по ½ идеалног дела, по налажењу другостепеног суда, не представља сметњу за конституисање права становања на том стану у корист малолетне тужиље и њене мајке као законске заступнице, с обзиром на то да се право становања може конституисати и када је стан у идеалном сувласништву родитеља који не врши родитељско право и трећег лица.

Врховни касациони суд је оценио да се ревизијом тужених неосновано побија другостепена пресуда због погрешне примене материјалног права, јер је другостепени суд за своју одлуку дао јасне и уверљиве разлоге.

Конвенцијом о правима детета („Сл. лист СФРЈ“ – Међународни уговори, број 15/90, 4/96 и 2/97), поред осталог, утврђено је: да у свим активностима које се тичу деце, без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела, најбољи интереси детета биће од примарног значаја, а државе чланице се обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законских старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере (члан 3. ст.1. и 2.); да државе чланице предузимају све одговарајуће законодавне, административне и остале мере за остваривање права признатих у овој Конвенцији (члан 4.); да државе чланице признају право сваког детета на животни стандард примерен физичком, менталном, духовном, моралном и друштвеном развоју детета, а да родитељи или друга лица одговорна за дете имају првенствено одговорност да, у оквиру својих способности и финансијских могућности, обезбеде животне услове потребне за развој детета (члан 27. ст.1. и 2.).

Према члану 18. став 2. Устава Републике Србије, Уставом се јемче, и као таква, непосредно се примењују људска и мањинска права зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима, а законом се може прописати начин остваривања ових права само ако је то Уставом изричито предвиђено или ако је то неопходно за остваривање појединог права због његове природе, при чему закон ни у ком случају не сме да утиче на суштину зајемченог права.

Одредбе члана 6. ст.1. и 3. Породичног закона („Сл. гласник РС“, бр.18/05, 72/11 и 6/15), прописују да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета, а да држава има обавезу да поштује, штити и унапређује права детета.

Одредбама члана 194. Породичног закона, прописано је: да дете и родитељ који врши родитељско право имају право становања на стану чији је власник други родитељ детета, ако дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану (став 1.), да право становања траје до пунолетства (став 2.), као и да немају право становања дете и родитељ ако би прихватање њиховог захтева за право становања представљало очигледну неправду за другог родитеља (став 3.).

Право становања (*habitatio*) установљено чланом 194. Породичног закона, представља законодавну меру за остваривање права детета на дом, како би се обезбедили животни услови потребни за развој детета зајемчени чланом 27. став 2. Конвенције о правима детета. Одговорност за обезбеђивање таквих услова којима ће детету бити пружен животни стандард примерен физичком, менталном, духовном, моралном и друштвеном развоју детета, првенствено сноси родитељи детета.

У овом породичном спору заштита права детета на дом се реперкутује не само на имовинска права родитеља, већ и трећег лица – тужене ВВ, која је тетка малолетне тужиље. У правној доктрини и судској пракси преовладава становиште да вршење међусобно сукобљених (супротстављених, конкурентних) људских права, треба с једне стране узајамно уравнотежити, а с друге стране треба уравнотежити зајемчена права са демократски израженим општим или јавним интересом заједнице. У конфликтним случајевима, као што је овај, и право малолетне тужиље на дом и право тужених на имовину представљају есенцијалне вредности демократског уређења прокламованог Уставом, тако да ниједно од њих не може имати начелни примат. Уколико су ова права супротстављена, онда се узимањем у обзир типичних особина и посебних околности појединачног случаја, применом начела праведне равнотеже, мора одлучити коме од права треба дати предност.

Одредбом члана 58. став 1. Устава јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона. Одредбом става 3. истог члана Устава, утврђено је да се законом може ограничити начин коришћења имовине. Одредбама члана 194. Породичног закона управо је предвиђено ограничење начина коришћења стана од стране власника конституисањем права становања у корист других лица.

Право становања као лична службеност састоји се у овлашћењу да се у сврху становања користи туђа стамбена зграда или стан као посебни део зграде. Право становања је као лична службеност недељиво, што значи да терети цело послушно добро, односно целу ствар, осим уколико је установљено на делу ствари која је реално подељена на више делова. Полазећи од наведеног, конституисање права службености у корист малолетне тужиље несумњиво представља мешање у право својине тужених, као сувласника на по $\frac{1}{2}$ идеалних делова стана по основу наслеђа. Међутим, тужени тиме нису лишени свог права власништва на спорном стану, већ је само ограничено њихово право коришћења стана.

Иако је у члану 3. став 1. Конвенције о правима детета прокламовано да су најбољи интереси детета од примарног значаја у свим активностима која се тичу деце, а које спроводе судови и други органи јавне власти, побијана пресуда ипак подлеже тесту оправданости који треба да пружи одговор на то да ли је мешање у имовину тужених било у складу са начелом владавине права и законитости, као и да ли је тим мешањем туженима наметнут прекомеран, односно несразмеран терет.

По налажењу Врховног касационог суда, конституисање права становања у корист малолетне тужиље на стану на коме су тужени сувласници засновано је на закону. Наиме, одредбе члана 194. Породичног закона не искључују могућност да се право становања установи на стану који је у власништву оба родитеља малолетног детета или у власништву родитеља коме није поверено вршење родитељског права и трећег лица. У конкретном случају, тужени су по основу наслеђа постали власници спорног стана у току трајања брака родитеља малолетне тужиље, након чега се тужиља са родитељима уселила у предметни стан и у њему наставила да живи са родитељима и после њиховог развода. Побујаном пресудом је стога постојећа фактичка ситуација само правно оснажена применом одговарајуће одредбе закона.

По оцени Врховног касационог суда, конституисање права становања малолетне тужиље на спорном стану не представља очигледну неправду за туженог због свих разлога које је навео другостепени суд у побујаној пресуди. Поред тога, ова лична службеност не представља ни прекомеран терет за тужену. Из утврђених чињеница произлази да тужена ВВ не живи у спорном стану од 1989. године, да је са супругом купила два стана у ... и на тај начин се стамбено обезбедила, да никада као сувласник није тражила физичку деобу или уређење начина коришћења спорног стана, нити је на други начин манифестовала своја својинска права на том стану. При томе, треба имати у виду да је право становања малолетне тужиље установљено до њеног пунолетства које наступа за три године.

Како ревизијским наводима није доведена у сумњу правилност побујане пресуде, Врховни касациони суд је, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одбио као неосновану ревизију тужених.

**Председник већа - судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић